

ЌЕ ИМАМЕ ЛИ ЕВРОПСКА ТРАНСПА

Транспарентноста во работењето на државните органи и на единиците на локалната самоуправа е основната цел на Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер, чиј предлог-текст го поддржа собраниската Постојана анкетна комисија за заштита на слободите и правата на граѓаните.

Новина во регулативата е планираното формирање Комисија за заштита на пристапот до информации.

■ Пишува: Рената МАТЕСКА

Транспарентноста во работењето на државните органи и на единиците на локалната самоуправа е основната цел на Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер, кој веќе со години се влечка низ процедури и лавиринти, ставајќи нè во редот на држави кои последни ќе го имаат ваквиот мошне битен Закон.

Всушност, понекогаш новинарите за да дојдат до потребната информација се соочуваат со вистински тортури за конечно да дојдат до она што претставува должност на некоја јавна институција.

"Работата на државните органи и на општините треба да биде транспарентна, што всушност значи пристап до нивните документи и одлуките кои ги донесуваат. Граѓаните имаат право да ги знаат сите ставови и одлуки кои влијаат врз креирањето на политиката, односно да ги погледнат документите во изворна форма, пред нивно усвојување. Слободниот пристап до информациите и слободата на примање и пренесување информации како една од основните човекови права се гарантирани и со Уставот", се наведува во образложението на Владата за причините поради кои треба да се донесе овој Закон.

Предлогот е потврден од Хелсиншкиот комитет за човекови права, ги содржи препораките од Советот на Европа, а треба да се донесе во две фази. Покрај владини претставници, во неговото изготвување беше вклучен и невладиниот сектор.

На една од тркалезните маси, посветена на Предлог-

законот за слободен пристап до информации, Зоран Јачев, претседателот на "Транспарентност Македонија" уште еднаш нагласи дека нашата држава е последната земја во регионот која нема Закон за слободен пристап до информации од јавен карактер. На собирот, министерката за правда Мери Младеновска - Ѓорѓиевска изрази надеж дека со донесувањето на Законот ќе се создадат обврски за имателите на информации и дека со тоа ќе се оствари правото за пристап на јавноста до нив, со јасно дефинирани правила, со што ќе се обезбеди јавност и отвореност во работењето на државните органи.

"Нацрт-законот има добро поставена структура, лесно е разбирлив и погоден за преглед", рече Младеновска - Ѓорѓиевска. Министерката за правда им се заблагодари на "Транспарентност Македонија", на другите невладини организации и на експертите кои ги вградија своите забелешки, согледувања, препораки и предлози во текстот на Законот, кој наскоро треба да влезе во владина процедура, а потоа и во Собранието. Зоран Јачев од "Транспарентност Македонија" е во очекување дека Министерството за правда по овие неколку дискусии ќе го пушти Законот во владина процедура и оти потоа ќе биде разгледан и усвоен во Собранието.

"По дополнувањето со забелешките од трибините, кои Министерството за правда е подготвено да ги прифати, ќе имаме Закон кој ќе биде доволно модерен, европски и според оценките на

меѓународни невладини организации и владините институции ќе биде еден од најдобрите закони во регионот", додаде Јачев. Тој нагласи дека главните забелешки на Законот, на кој се работи речиси

две години, се однесуваа на позицијата на Комисијата за пристап до информации, како и околу исклучоците за правилата за право на пристап до информации.

ЗАКОНОТ БЕШЕ ОЦЕНЕТ КАКО МНОГУ ДОБАР

☀ Госпоѓо Тноковска, можеме ли да ја смениме состојбата и да направиме Македонија да не биде последната земја во регионот која нема Закон за слободен пристап до информации од јавен карактер?

ЗАГОРКА ТНОКОВСКА, ПРЕТСТАВНИК ОД МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ПРАВДА

ТНОКОВСКА: Законот ја мина првата фаза во Собранието на Република Македонија и сега е подготвен за втора фаза. Мора да се знае дека без разлика што нема Закон за слободен пристап до информациите од јавен карактер, има основ за добивање информации и тоа со Уставот на Република Македонија. Со поодделен закон од областа на државната управа, локалната самоуправа, делот на трговските друштва, заштитата на животната средина и други.

☀ Најавениот Закон за слободен пристап до информации, според најавите, треба да биде донесен до јули. Има ли реални шанси? Според Вас, зошто толку доцниме со Законот, каде поточно, низ кои лавиринти, односно процедури заглавивме?

ТНОКОВСКА: Не е заглавен во никакви лавиринти, Законот ја мина редовната постапка на донесување, со информирање на јавноста за содржината на Законот, за да можат да се обезбедат што повеќе мислења по истиот но, исто така, да ја има поддршката во фазата на имплементација. Имаме земји каде постои закон, но не се имплементира, што е уште полошо.

☀ Кој сè учествуваше во креирањето на Законот и каков "урнек" е користен?

ТНОКОВСКА: Беа користени искуствата на повеќе земји, почнувајќи од Словенија, Унгарија, Романија, Албанија, Финска, Шведска, Бугарија и други, а во работната група имаше експерти за оваа област и претставници од владиниот и од невладиниот сектор.

☀ Од досегашните трибини, главно, се критикуваше пред-

РЕНТНОСТ НА ИНСТИТУЦИИТЕ?!

ложено решение во член 6, врз основа на кое буквално ќе можело да се забрани пристап до секоја информација. Коментар?

ТНОКОВСКА: Сметам дека коментарите се неосновани од едноставна причина што во секое демократско општество мора да постои избалансиран однос меѓу она што е дозволено и недоволно. Во случајот се имплементирани целосно препораките од Советот на Европа во однос на исклучоците од пристап до информации.

☀ Можеме ли да ги искористиме грешките на другите и да донесеме подобар законски текст?

ТНОКОВСКА: Да, тоа и го направивме, а како потврда го имавме и од земјите кои веќе го имаат законот. Беа поканети да учествуваат на неколку расправи по Законот и истиот беше оценет како многу добар, во споредба со нивните закони.

☀ Министерката за правда Мери Младеновска - Ѓорѓиевска изрази надеж дека со донесувањето на Законот ќе се создадат обврски за имателите на информации, главно, државни органи, да обезбедат јавност и отвореност во нивното работење. Што суштински ќе се смени со Законот?

ТНОКОВСКА: Можеби свеста кај граѓаните дека можат да добијат определени информации, но и да го искористат тоа право, а имателите на информации да ги објавуваат информациите поврзани со нивните надлежности.

☀ Главните забелешки на Законот, на кој се работи речиси

две години, се однесуваа на позицијата на Комисијата за пристап до информации која треба да биде формирана со овој Закон. Имате ли решение?

ТНОКОВСКА: Да, имаме решение и тоа ќе биде внесено во текстот на Законот кој ќе биде доставен до Владата на Република Македонија, во втора фаза.

☀ Кои се, главно, "недостатоците" на Законот на кои досега Ви беше алудирано?

ТНОКОВСКА: Не постојат некои реални забелешки, од едноставна причина што Законот беше доставен на експертиза до меѓународните организации, кои на некој начин се експерти во овој дел. Но, постои еден основен проблем кој секогаш од страна на невладиниот сектор, исти организации, даваат различни забелешки на секоја наредна средба, што всушност значи наследување на континуитетот во надградбата на законскиот текст, што всушност и ја отежнува работата.

☀ Постои ли сигурна гаранција, или правен механизам со кој Законот нема да биде само на хартија, туку и ќе функционира во практиката? Законите се донесуваат за да се применуваат. Кој најмногу добива со Законот?

ТНОКОВСКА: Сите подеднакво, почнувајќи од граѓаните, физичките и правните лица, кои на некој начин со своите мислења и ставови ќе учествуваат во креирањето на политиката, но истовремено и оние кои ќе даваат информации преку кои јавноста ќе може да ги види резултатите и да ја оценува работата.

Неделникот "Македонско сонце" во соработка со издавачката куќа "Макавеј" Ви претставува 4 нови книги, кои авторите ѝ ги посветуваат на родната земја и луѓето во неа. Цел е да се анимираат што повеќе читатели. Книгите можат да се нарачаат во нашата Редакција.

Еднаш во месецот ќе се доделува по една книга како награда за Вашите забележителни успеси и активности во земјава и во дијаспората, кои соодветно ќе се презентираат во неделникот.

Макавеј

ПРЕДАВСТВОТА И АТЕНТАТИТЕ
ВО МАКЕДОНСКАТА ИСТОРИЈА

"Предавствата и атентатите"
800 ден + 60 ден ПТТ
Америка 17\$ + 4\$
Европа 13€ + 3€

Стојан Киселивски

МАКЕДОНСКИ ДЕЈЦИ
(XX-ти век)

"Македонски дејци"
500 ден + 60 ден ПТТ
Америка 11\$ + 4\$
Европа 8€ + 3€

МЛАДЕН СРБИНОВСКИ

ПРИКАЗНИ ОД ДОЛНА ЗЕМЈА

"Приказни од долна земја"
450 ден + 60 ден ПТТ
Америка 9\$ + 4\$
Европа 7€ + 3€

ИОН ШИТ

МАКЕДОНИЈА ГРЦИЈА
битката за реформирање
нови балканска нација

"Македонија и Грција"
800 ден + 60 ден ПТТ
Америка 17\$ + 4\$
Европа 13€ + 3€